

Mag. Urška Skok Klima
Vodja sektorja za sistem javnega naročanja
Direktorat za javno naročanje
Ministrstvo za javno upravo
Tržaška cesta 21
1000 Ljubljana

30. 11. 2018

Smernice za javno naročanje storitev prevajanja in tolmačenja – izdaja 1.0

Spoštovani!

Dne 21. novembra 2018 smo prejeli vaše elektronsko sporočilo z osnutkom Smernic za javno naročanje storitev prevajanja in tolmačenja. Pozdravljamo prizadevanja, da bi končni rezultat uskladitve predlogov zagotavljal pošteno konkurenco ter kakovost prevodov in tolmačenj. Ugotavljamo, da trenutno besedilo tega cilja še ne dosega, saj ne usmerja v izboljšanje prakse na področju javnega naročanja storitev prevajanja in tolmačenja.

Člani Društva prevajalcev in tolmačev Slovenije (DPTS) smo večinoma poklicni prevajalci in tolmači, ki delamo v svobodnem poklicu ali smo zaposleni na delovnih mestih prevajalcev in tolmačev. Želimo si predvsem takih smernic, ki bi tudi prevajalcem in tolmačem posameznikom zagotavljale možnost sodelovanja na javnih razpisih. DPTS ne posreduje med naročniki in svojimi člani, niti ne sodeluje na razpisih. Za članstvo imamo stroge pogoje glede izobrazbe, poleg tega spodbujamo vseživljenjsko izobraževanje

Naše pripombe na prvo izdajo besedila so zlasti:

- a) Ni jasno, ali se smernice nanašajo le na prevajanje ali tudi na tolmačenje. Besedilo je v zvezi s tem nedosledno in ga je treba popraviti. Manjkajo tako natančnejše opredelitve izrazov s področja tolmačenja kot način naročanja tovrstnih storitev.
- b) Str. 3: neustrezna uporaba besede 'izplen', nadomesti naj se z 'rezultat' ali podobnim. Naročanje prevodov in tolmačenj naj ne bi bilo 'plenjenje', torej tudi rezultat naročnikovih prizadevanj ne more biti 'izplen'.
- c) Str. 3: Stavek »Kakovost storitev prevajanja določajo tehnične prednosti in strokovna sposobnost« je neustrezen. Tehnične prednosti ne morejo biti na prvem mestu pri določanju kakovosti, najpomembnejši sta izobrazba in izkušnje prevajalca, ki se odloči, kakšna tehnična sredstva bo uporabljal.
- d) Str. 3: Predlagamo, da se v stavku »... njegovo delo pa kakovostno ter upošteva delovno in socialno zakonodajo.« omeni tudi davčno zakonodaja, enako velja za nadaljnje besedilo, kjer je davčna zakonodaja prav tako izpuščena.

- e) Str. 5: Zakaj sta prečrtana »strokovni pregled« in »strokovni pregledovalec«? Izraza bi lahko nadomestili s »strokovni lektor« in »strokovno lektoriranje«. Oboje je nujno v primeru zahtevnih tehničnih in drugih strokovnih besedil.
- f) Str. 5: Manjka podrobnejša opredelitev tolmačenja, ki se deli na simultano in konsektivno tolmačenje. Pri simultanem tolmačenju tolmač prenese sporočilo izvirnega jezika v ciljni jezik med tem, ko govorec izvirnega jezika govori. Ta način se največkrat uporablja na konferencah, pri čemer tolmač sedi v kabini, posluša govornika prek slušalk in ga tolmači po mikrofону. Pri konsektivnem tolmačenju pa se tolmači šele, ko govornik konča smiselno sklenjen sklop oz. ko preneha govoriti. Tolmač si s tehniko zapisovanja lahko olajša prenos daljšega govora v ciljni jezik. V obeh primerih lahko en tolmač dela največ 30 minut, nato ga zamenja kolega, s katerim dela v paru. Obstajajo sicer še druge vrste tolmačenja (šepetano tolmačenje, prevajanje na vpogled itd.), a opredeliti je treba vsaj konsektivno in simultano tolmačenje.
- g) Str. 9: »Sodno overjeni prevodi« ne morejo biti predmet naročila javnega razpisa, saj je tarifa za tovrstne prevode določena s Pravilnikom o sodnih tolmačih (Uradni list RS, št. 88/10, 1/12, 35/13, 50/15 in 22/18 – ZSICT). Regulator na tem področju je Ministrstvo za pravosodje. Sodna praksa tudi kaže, da v primeru napačnega prevoda sodišča razsojajo, da je odgovornost za prevod na strani prevajalca in ne agencije, ki je tovrstno delo posredovala. Naročniki za sodno overjene prevode se morajo za prevod torej dogovoriti neposredno s sodnim tolmačem iz javnega imenika, ki ga vodi Ministrstvo za pravosodje.
- h) Str. 10: »Povprečje prevedenega besedila na dan se namreč giblje med 2000 in 2500 besedami.« To je mogoče le, če prevajalec prevaja besedila s področja, ki ga dobro pozna in ima podobna besedila že shranjena v prevajalskem spominu. Sicer je mogoče dobro narediti največ 5 strani na dan, torej 1250 besed. Na ustreznih razpisih EU velja, da je eno leto zaposlitve na delovnem mestu prevajalca enako 1.000 prevedenih strani. Če vemo, da je v enem letu cca. 250 delovnih dni, to pomeni celo 4 strani na dan.
- i) Str. 10: »Zelo pomemben del je tudi naročnikova zahteva, da se prevaja s pomočjo orodij za računalniško prevajanje, pri čemer obstajata dve vrsti in sicer prevajalski pomnilniki z bazo prevodov in strojni prevajalniki s posebnimi algoritmi za samodejno prevajanje besedil izvirnega v ciljni jezik.« Dodati je treba stavek: »Še pomembnejša je naročnikova zahteva, da ve, kdo je prevajalec, ki tovrstna orodja uporablja in kakšno izobrazbo ter izkušnje ima. Naročnik mora imeti možnost stopiti v stik s prevajalcem.« Ne glede na to, ali prevajalec uporablja prevajalska namizja z lokalno namestitvijo (MemoQ, Trados, Wordfast itd.) ali orodja v oblaku (MateCat, Memsource, Google Translator Kit itd.), je on tisti, ki mora biti sposoben presoditi, ali se predlagane prevodne ustreznice primerne ali ne. Trenutno stanje je tako, da tudi naročniki, ki storitve plačujejo z javnimi sredstvi, pogosto prejmejo prevode, narejene z enim od omenjenih orodij, ki jih ni pregledal in popravil usposobljen prevajalec ter so potencialno nevarni za končne uporabnike, npr. v primerih navodil za uporabo zahtevne tehnološke opreme. Smernice bi morale uvesti sledljivost. Prav tako so npr. iz projektne dokumentacije (PZI – Projekt za izvedbo, PID – Projekt izvedenih del)

- znane odgovorne osebe za vse vrste del (gradbena, strojna, elektro itd.), kdo je odgovorna oseba za prevod, pa ni znano.
- j) Str. 10 in str. 20: »vsaj minimalna plača«: Minimalna plača ne more biti standard za prevajanje, saj prevajalci nimamo le osnovnošolske izobrazbe. Za merilo je treba vzeti povprečno plačo. Ta del je v nasprotju z vsemi cilji smernic. Prepričani smo, da lahko naročnik vedno dobi še cenejšega prevajalca, ki niti ni nujno najslabši, kakšno prakso s tem spodbuja, pa je jasno. Merilo bi torej morala biti povprečna plača prevajalca v javnem sektorju, saj država še vedno privarčuje, četudi odda delo zunanjemu izvajalcu – kje so bolniške, dopusti, jubilejne nagrade itd., da o potrebnih prostorih, opremi in drugih storitvah ne govorimo.
  - k) Str. 11: Pogoji za sodelovanje: na koncu prvega odstavka dodati stavek: »Pogoji sodelovanja morajo biti taki, da omogočajo sodelovanje posameznikom, ki so za dejavnost *prevajanje in tolmačenje* (74.300) registrirani pri Ajpesu.«
  - l) Str. 12: Poglavje 5.3. *Tehnična in strokovna sposobnost* je napisano za agencije. V enem od prvih dveh odstavkov je treba izrecno napisati, da imajo registrirani samostojni prevajalci in tolmači možnost sodelovanja na razpisih.
  - m) Str. 14: Izobrazbo je treba jasneje opredeliti, ne le s primeri preteklih razpisov. Predlagamo, da se zapiše: »Prevajalec mora imeti predbolonjsko univerzitetno izobrazbo ali končan bolonjski magistrski študijski program.«
  - n) Str. 15: Kaj je ZPP?
  - o) Str. 16: *Dodatne možne zahteve* so napisane tako, da omogočajo sodelovanje le agencijam.
  - p) Str. 17-18: *6.1 Merila za storitve prevajanja in tolmačenja* so prav tako napisana za agencije.
  - q) Str. 18: Samostojni izvajalci – prevajalci: O tem, kakšen je najboljši način sodelovanja samostojnih prevajalcev in tolmačev na razpisih, se je treba še dogovoriti. Za manjša naročila je mogoče sklepati pogodbe neposredno med naročnikom ter prevajalcem in tolmačem, v primeru večjih institucionalnih naročnikov pa je ena od možnosti, da se določi vstopni prag glede izobrazbe in referenc, ki bi omogočal posameznikom, da bi postali del skupine prevajalcev in tolmačev, iz katere bi lahko nato naročnik izbral izvajalce za posamezne storitve.
  - r) Str. 21: poglavje 7. *Pogodbena določila* - Predlagamo, da se za prvim odstavkom doda nov odstavek: »Naloga države je, da prepozna problematiko, ki nastaja v praksi, in v skladu z odgovornostjo, ki jo ima do družbe, področje uredi, predvsem pa z zgledom usmerja v izboljšanje prakse, v tem primeru na področju javnega naročanja storitev prevajanja in tolmačenja.« Trenutno besedilo smernic ne bo pripomoglo k odpravljanju slabe prakse prekarnosti na področju prevajanja in tolmačenja, ki jo spodbujajo prav javni razpisi. Ti dajejo prednost agencijam ter diskriminirajo samostojne prevajalce in tolmače. Poudarjamo, da je boj proti prekarnemu delu ena od prioritet trenutne vlade.

V Društvo prevajalcev in tolmačev menimo, da bi resen pristop k pripravi smernic za javno naročanje storitev prevajanja in tolmačenja moral vključevati neodvisno analizo razmer v preteklih 10 letih – predvsem stopnjo zadovoljstva naročnikov v javnem sektorju s prevodi agencij. Le tako bo mogoče oblikovati jasen koncept smernic. Te morajo pomagati krepiti dobre prakse, ne pa spodbujati slabih.

Vljudno prosimo, da nam besedilo naslednje izdaje smernic pošljete vsaj 3 tedne pred sestankom, na katerem se bo o njih razpravljalo, saj bomo le tako imeli dovolj časa za posvet s svojimi člani in kakovostno pripravo stališč.

Lep pozdrav,

Jelka Štemberger
članica Izvršnega odbora DPTS

Barbara Rován
predsednica DPTS